

ПРОГРАМ

ПОЗДРАВНЕ РЕЧИ

Академик Бранислав Митровић

Академик Јелена Јовановић

Проф. др Горица Љубенов

Академик Јелена Јовановић

Рад на проучавању и очувању вокалне традиције високе и средње Шумадије

Женска певачка група КУД-а „Опленац“, Топола

Извор вода извирала, 'ладна, ледена – жетелачка песма старије сеоске традиције, на *жетелачки глас* из Црнуће на Руднику

Овце чува моја Мара – лирска песма, хибридни облик старијег и новијег певања, Вукасовци код Аранђеловца

Проф. др Горица Љубенов

Видео запис 1: Архитектонски резерват – Архитектонско језгро Горњи Висок 1

Рад на проучавању традиционалне архитектуре Старе планине

Академик Јелена Јовановић

Рад на проучавању и очувању вокалне традиције бруског и копаоничког краја

Певачка група Средње школе Брус и Музичке школе „Стеван Христић“, Крушевац, издвојено одељење Брус

Ветар дува, боровину клати – лирска песма, Брзеће, околина Бруса

Домаћине, дико наша – славска песма, Брзеће, околина Бруса

Преступај, снале, у кућу – свадбена песма, Брзеће

Текла река на валове – свадбена песма, Градац, околина Бруса

Ој, девојко, често рукевеђе – жетелачка песма, Тршановац, околина Бруса

Др Злата Вуксановић-Мацура

Видео запис 2: Архитектонски резерват – Архитектонско језгро Горњи Висок 2 и Забрђе

Рад на проучавању интегрисаног наслеђа Старе планине

др Данка Лајић Михајловић

Рад на очувању (вокално)инструменталне традиционалне музике: *певање уз гусле и свирање на гајдама*

Срђан Авдаловић, гуслар, Београд

Свети Саво, традиционална народна песма према запису Вука Ст. Караџића

Слободан Димитријевић Гале, гајдаш, Гаџин Хан

Путничко, традиционална импровизација на гајдама

Пошла цура на прело / коленике, традиционална народна игра

Слободан Димитријевић Гале и Владан Радисављевић, гајдаши

*Ој, девојко, душо моја, традиционална народна игра
Једностранка, традиционална народна игра*

Владан Радисављевић, гајдаш, Алексинац

Моравца, чачак и Жикино коло, традиционалне народне игре

Михаило Пешић, здравичар, Гаџин Хан

Здравица домаћину

Играчки ансамбл КУД-а „Бранко Миљковић“, Гаџин Хан, Слободан Димитријевић, гајдаш и Зоран Потих, тапанџија

Осампутка и заплањски чачак, игре из Заплања уз гајде

Учесници у програму:

ЖЕНСКА ПЕВАЧКА ГРУПА КУД-а „ОПЛЕНАЦ“, Топола: мср Љубица Поповић, етномузиколог руководилац;
Маја Стањевић Петровић, Ђурђина Благојевић, Милена Марковић, Маша Петровић
ПЕВАЧКА ГРУПА УЧЕНИКА СРЕДЊЕ ШКОЛЕ БРУС И МУЗИЧКЕ ШКОЛЕ „СТЕВАН ХРИСТИЋ“, КРУШЕВАЦ,
ИЗДВОЈЕНО ОДЕЉЕЊЕ БРУС; руководилац мср Марија Милосављевић, етномузиколог;
Душан Радмановић, Теодора Коларевић, Хелена Савковић, Татјана Којић, Софија Коларовић

СРЂАН АВДАЛОВИЋ, гуслар, Београд

СЛОБОДАН ДИМИТРИЈЕВИЋ ГАЛЕ, гајдаш, Гаџин Хан

ВЛАДАН РАДИСАВЉЕВИЋ, гајдаш, Алексинац

ЗОРАН ПОТИЋ, тапанџија, Гаџин Хан

МИХАИЛО ПЕШИЋ, Гаџин Хан

КУД „БРАНКО МИЉКОВИЋ“, Гаџин Хан, уметнички руководилац Мирослав Пешић

Саговорници у видео записима:

АНКИЦА ГОГИЋ – село Росомач

БОЈАН НИКОЛИЋ – дипл. инж. електротехнике, село Брлог

ВЛАДИМИР МАНИЋ – учитељ, ОШ „Свети Сава“ Ниш, село Изатовци

ГОРАН ЈОВАНОВИЋ – дипл. инж. пољопривреде, газдинство „Био буша“, Димитровград

ДРАГОЉУБ ЗЛАТКОВИЋ – етнолог, Пирот

ИВИЦА ВЕЉКОВИЋ – еколошки активиста, село Дојкинци

ЉИЉАНА СТАМАТОВИЋ-ЖАРКОВ – власница Етно куће „Жарков“, село Славиња

МИЛАДИН КОСТОВ – прерађивач млека, село Височки Одоровци

МИРЈАНА ПЕТРОВИЋ – дипл. метеоролог, село Дојкинци

ПРОФ. ДР АЛЕКСАНДАР ПЕТРОВИЋ – антрополог, Београд

СЕРГЕЈ ИВАНОВ – доктор ветерине, газдинство „Маги – Магарија“, Димитровград

СЛОБОДАН МИЛОШЕВИЋ – дипл. инж. машинства, „Натура Балканика“, Димитровград

Резултати рада у току трогодишњег трајања пројекта (2023–2025) проистичу из вишегодишњег ангажовања стручњака – етномузиколога и архитектата – на плану проучавања, документовања и, кроз активности примењене науке, очувања наведених сфера наслеђа у неколико геокултурних области у Србији. Пројектне активности обухватиле су два сегмента традиционалне културе у Србији, и то духовне и материјалне културе: музику и архитектуру. Могућности сагледавања целине и повезаности ових двеју значајних и на први поглед неповезаних сфера традицијског начина живота и уметничког изражавања биће овом приликом пружене кроз визуелне и звучне материјале, као и уживо изведене музичке и играчке наступе.

Елементи традиционалне музике којима је посвећена пажња у оквиру пројекта јесу српска сеоска вокална и инструментална традиција. У области певања, нагласак је на старијем сеоском слоју. Напори на плану очувања извршени су на терену Шумадије и на терену копаоничког краја. Кад је реч о традиционалним инструментима, посебна пажња посвећена је гајдама и гуслама. Гајде убрзано нестају из фолклорне праксе, те је неопходна њихова ургентна заштита, док је певање уз гусле сразмерно жив и одржив елемент музичког наслеђа.

Кад је реч о традиционалној архитектури, пажња је посвећена наслеђу Старе Планине у југоисточној Србији, која је предмет вишегодишњих истраживања сарадника пројекта (Љубенов 2015, 2020). Анализиране су могућности формирања Архитектонског резервата Стара Планина, заснованог на више архитектонских језгара која интегришу природно, материјално и нематеријално наслеђе овог простора (Љубенов & Вуксановић-Мацура 2022). Део резултата је представљен у форми документарних видео записа, а на основу увида на терену, интервјуа са становницима, еколошким активистима, стручњацима и власницима газдинстава и етно кућа.

Једна од основних идеја пројекта јесте обнова, одн. ревитализација традиционалних уметности и знања, у интердисциплинарној перспективи, са ослањањем на очувању, тј. на одрживости појединих њихових елемената, кроз међугенерациски пренос, стручно уважавање и кроз активно представљање јавности.

Пројектни тим:

Академик др Јелена Јовановић,

етномузиколог, научни саветник у Музиколошком институту САНУ, члан Одељења уметности

др Горица Љубенов,

дипл. инж. архитектуре, професор на Академији струковних и уметничких студија, Висока грађевинско геодетска школа, Београд

др Данка Лајић Михајловић,

етномузиколог, научни саветник у Музиколошком институту САНУ

др Злата Вуксановић-Мацура,

дипл. инж. архитектуре, виши научни сарадник у Географском институту „Јован Цвијић“ САНУ, Београд

Представљање резултата индивидуалног пројекта
Одељења уметности САНУ

ОЧУВАЊЕ ТРАДИЦИОНАЛНОГ МУЗИЧКОГ И АРХИТЕКТОНСКОГ НАСЛЕЂА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Руководилац: академик др Јелена Јовановић

Субота, 29. новембар 2025. године, 18 часова
Галерија САНУ